

*Каюков В.А.,
аспирант Казанского государственного
университета культуры и искусств,
Россия, Татарстан, г. Казань*

К ВОПРОСУ АНТРОПОЛОГИЧЕСКОГО ИЗУЧЕНИЯ ОПЕРНОЙ ФОРМЫ

В последние годы наблюдается антропологический подход к изучению культурных процессов современного общества, приводящий к выходу исследований за рамки классического искусствознания и эстетики.

Предметом современной социальной и культурной антропологии является научное человековедение, в данном случае о представителях театрального искусства в Татарстане, и их роль в формировании социального облика Республики.

В этом году исполняется 135 лет со дня первой оперной постановки в Казани. С тех пор театр много раз изменялся, перестраивался, в его судьбе были неоднократные пожары. Однако, нынешний оперный театр, возведенный в 1934 г. архитекторами Скворцовым и Гайнутдиновым, стал культурным центром города Казани, обеспечивающем связь общества и, в частности, Человека с искусством.

В настоящее время Татарский Академический театр оперы и балета им. М.Джалиля – крупнейший театр нашей страны, на протяжении многих лет хранящий традицию проведения двух крупных Международных фестивалей – оперного им. Ф.И.Шляпина и фестиваля классического балета им. Р.Нуриева.

В основе репертуара театра – шедевры мирового музыкального театра, русская классика, а также выдающиеся произведения композиторов республики. С 2001 г. театром осуществляются международные проекты в русле новейших тенденций современного мирового музыкального театра.

Известная цитата Рихарда Вагнера гласит: «Музыка не может мыслить, но она может воплощать мысль». И таким проводником мысли от автора художественного произведения до каждого человека современного общества является личность и мастерство артиста-исполнителя музыки. Более того, деятельность музыкального коллектива может определять тенденции современного процесса развития общества и укрепления его единого культурного пространства.

Сложная драматургия становления и развития театра в Республике Татарстан всегда была связана с человеческим фактором созидания в различных областях деятельности и творчества. Это деятельность первых национальных композиторов, выдающихся дирижеров и солистов, артистов оркестра и хора. Именно их человеческий потенциал дал возможность реализации ярких творческих замыслов и планов. Здесь антропологический аспект в исследовании творчества исполнителей и оценка влияния их личностей и судеб на развитие театрального искусства и интеллигенции Республики Татарстан приобретает важное социальное значение.

Оперное пение, веками неся в себе идею единства и коллективности, выражало некое существенное начало, лежащее в основе человеческого самосознания, как отдельной личности, так и общества в целом. Оперный хор является

художественно-естетическим отражением образа народа, олицетворяя его склад и характер, виражаючи його духовні інтереси і чаяння. Учасники хора і його слухачі в художественній формі познають изначальне почуття всеобщности і єдності к определенним событиям, поэтому вплив хорового співу на общественне свідомство достатньо велике. Його роль особливо ядро проявляється в історических масштабних операх, таких як «Аїда», «Іван Сусанін», «Хованщина».

Кожний художник в своїй роботі шукає ті музикальні і художественні форми, які могли б доступно і ядро доіести до слухача зміст його внутрішнього творчості. І, пожелуй, лужшею такою формою являється опера. С позицій сучасної психології музика опери, звучача со сцени театру, отражає глибокі людські почуття: тайна життя і смерті, страх, тривога за себе і своїх близьких, надіжда на всевишнее благоденствие, які присущі кожному человеку во все времена його земної життя. При цьому театральна постановка дозволяє затронуть самі сокровенні почуття людей даже на подсознательном рівні. Поэтому не случайно этот музикальний жанр приває особе внимание, як композиторів, так і виконавців різних видів художественного творчості. К сожалению, работ по антропологическому изучению оперной формы через свідомство человека і його ролі в духовній концепції хорового співу до настоящего времени не проводилось не только в России, но и, по-видимому, в мире.

Кікоть А.А.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

докторантка Харківської

державної академії культури,

Україна, м. Харків

СУЧАСНЕ ПОНЯТТЯ КОСТЮМА І ЙОГО ФУНКЦІЙ

У сучасному науковому дискурсі особливо актуальна проблема костюма як смислового знаку, який відображає всі перипетії сучасності, для якої характерна мініатюризація, існування телекоманд та мікропереробки тіла, коли сам образ людини розпадається на фрагменти. У костюмі, який тісно пов'язаний із тілом людини і культурно та соціально є чи не найважливішою його частиною, ця мініатюризація, це зміщення масштабу відбивається, наприклад, у режимі деконструкції, в якому працюють сучасні модельєри.

Деконструкція базується на співвідношенні цілого і частини, коли частина зростає і приховує ціле або, навпаки, ціле поглинає частину. Відомі кутюр'є спочатку створюють гармонійний проект на основі визначеного коду культури і традиції, а потім порушують традиційну гармонію, використовуючи ефект випадковості. Ця випадковість є результатом гри, в якій гендерні чоловічі та жіночі ролі займають центральне місце. Отже, костюм стає дуже складною системою формоутворення.